

Anası Toyoonu yanına çağırıb dedi: "Sən niyə belə iş tutursan. Bizim evdə dünydən başladı... bütün ərzaq, hər şey Taronun puluyla alınır. Sənin qazancın yoxdu. Bu yaşa gəlmisən, hələ də sənin yükünü çəkirlər. Taro səndən inciyib üz döndərsə necə olacaqsan, harda özünə ev-eşik qura bilərsən? Kitab oxuyursan, elm öyrənirsən, bütün bunları necə başa düşürsən?" Toyoo cavab verdi: "Sizə düzünü deyirəm, mən bunu pul verib almamışam. Bir nəfərlə görüşüm oldu, bu, onun mənə hədiyyəsidir. Qardaşım nahaq mənə acıqlanır." - "Sənin hansı xidmətlərinə görə belə çox dəyərli təltifin ola bilər? - Atası bağırdı. - Sən necə yalan danışa bilirsən? Bax, elə indi həqiqəti de!" - "Sizə bunu danışmaq mənim üçün çətindi, - Toyoo dedi. - İcazə verin bunu bir başqası vasitəsilə sizə çatdırım". - "Valideynlərdən, qardaşından utanıb danışa bilmədiyini kimə söyləyəcəksən?" - Atası ona tənəylə dedi. Bu yerdə Taronun arvadı da işə qarışdı. "İcazə verin, onnan, mən söhbət edək, - dedi o. - Toyoo gedək mənim otağıma". O, qayınanasını sakitləşdirib Toyoonun arxasınca öz otağına getdi.

Toyoo qardaşı arvadına dedi: "Bunu sizə söyləyib məsləhətinizi dinləmək istəyirdim. Amma başıma gələnləri sizə deməmişdim ki, şəhərin gözü açılmamış qardaşım qılncı gördü və məni qınamağa başladılar. Qılncı mənə kimsəsi olmayan tənha qadın verdi və məndən onu himayə etməyimi xahiş etdi. Mən ata, qardaş hesabına dolanan adamam, icazəsiz heç nə edə bilmərəm. O qadının evində olmağıma da peşmanam, doğmalarımın məndən üz döndərmək istəməsi də məni çox pis vəziyyətdə qoyub. Əziz bacım, heç olmasa sən mənə köməyini əsirgəmə!"

Toyoonu çox mehribanlıqla dinləyən gəlin dedi: "Əlbəttə, sənin bu yaşda subay qalmanın da yaxşı iş deyil. Sən heç narahat olma. Mən çalışıb bu məsələni yoluna qoyaram". Elə həmin gecə qadını Taroya hər şeyi olduğu kimi danışdı: "Qardaşın evlənilib xoşbəxt ola bilər. Atanla bu haqda məsləhətləş..."

Taro qaşqabağını tökdü. "Bu, çox müəmmalı işdi, - dedi o. - Mən heç vədə eşitmədim ki, bu vilayətdə Aqata adında məmur olub. Bizim atamız kəndxudadı, ola bilməz ki, belə bir adamın vəfatı haqqında nəsə eşitməyək. Sən bir o qılncı mənə gətir görüm!" Qadını qılncı gətirdi, Taro da onu diqqətlə nəzərdən keçirdi, bir anlığa susdu, sonra da dedi: "Bu yaxınlarda bir hadisə olub. Paytaxtdan gələn cənab nazir al-lahlar tərəfindən istəklərinin yerinə yetməsi üçün Qonqon məbədinə bahalı hədiyyələr gətirib. Və sonra nə olsa yaxşıdı? Bu hədiyyələr gözlənilmədən məbədin xə-

zinəsindən yoxa çıxıb, amma hara, bilinmir! Məbədin baş rahibi vilayət hökmdarına şikayət edib və indi hökmdarın əmriylə oğru həbs olunmaq üçün axtarılır. Eşitdiyimə görə hökmdarın köməkçisi Bunya-no-Xiroyuki məsələylə bağlı məbəddə gəlib, hələ də baş rahibin yanında. Şübhə etmirəm ki, bu qılncı da deyilən adda məmura məxsus deyil. Gedim qılncı atama da göstərim". Qılncı baxmaq üçün atasına verən Taro son günlərdə eşitdiklərini də atasına yerli-yataqlı söyləyəndən sonra dedi: "İndi biz nə etməli-yik?"

Taronu dinləyən atası qorxuya düşdü və əhvalı qarışdı. "Bədbəxt olduq! - deyib hay saldı o. - Bizdən heç kim ömründə heç nə oğurlamayıb. Görən, hansı günahlarımıza görə belə dolaşmışız? Toyoo? Əgər bu xəbər hökmdara da çatsa, yəqin ki axırı-mıza çıxacaqlar. Bu cinayətdə əli olan oğluma rəhm edən olmaya-caq. Sən şəhər tezdən bunu rahibə də xəbər ver!"

Sübhün gözü açılan kimi məbəddə tələsən Taro bildiklərini olduğu kimi baş rahibə söylədi və qılncı ona göstərdi. Təəccüb içində qalan rahib dedi: "Doğrudu, bu qılncı cənab nazirin hədiyyələrindəndi!" Bunu eşidən hökmdarın köməkçisi göstəriş verdi ki, canını tutsunlar, qalan hədiyyələrin harda olduğunu ondan öyrənsinlər. Taroya evlərinə gedən yolu göstərməsini buyurdu və Toyoonu həbs etmək üçün on mühafizəçi göndərdi. Heç bir narahatçılıq hissi keçirməyən Toyoo arın-arxayın kitablarına baxırdı, qəfil içəri təpələn mühafizəçilər onun üstünə atıldılar. "Başa düşmürəm, nəyə görə məni tutursunuz?" - bağırdı o, amma mühafizəçilər heç bir cavab verməyib onun əl-qolunu bağladılar. Xəcalət çəkən, utanan, sıxılan atası, anası, Taro və onun qadını çıxılmaz bir vəziyyətdə qaldılar. "Hökmdarın əmriylə, həbs olunursan!" - bu sözləri deyən mühafizə dəstəsi onu qabağına salıb məbəddə sarı qovdu.

Hökmdarın köməkçisi Toyoonu sərt nəzərlərlə süzüb dedi: "Sən məbədin xəzinəsini aparmısan. Bu görünməmiş cinayət dövlətin qanunları əleyhinədir. Oğurluqlarının yerini də, dəqiq və aydın söylə!" Toyoo yalnız indi anladı ki, niyə onu həbsə alıblar və göz yaşları içində dedi: "Mən heç vaxt, heç nə oğurlamadım. Qılncı mənə bir xanım təsadüfi görüşümüzdən sonra verib. Dul qadın Aqatanın mənə söylədiyinə görə qılncı onun mərhum ərinə məxsus olub. Həmin qadını bura çağırırsanız mənim bu işdə günah yiyəsi olmadığımı əmin olacaqsınız". Hökmdarın köməkçisi daha da qəzəbləndi. "Mənim məmurlarım arasında Aqata adında kimsə olmayıb! - O, hirsle dedi. - Sən yalan danışsan, buna görə də cəzan ağır olacaq!" - "Əsir aldığınız adam necə yalan danışa bilər? -

Eşq və şərin şərabi

Novella

Toyoo ehtiraz etdi. - Axı mən ancaq o qadını bura çağırırdığımı xahiş edərdim". Bundan sonra hökmdarın köməkçisi mühafizəçilərə əmr etdi ki, Manaqo Aqatanın evini tapsınlar və o, həbs olunsun.

Ora gedən yolu göstərmək üçün Toyoo mühafizəçilərin qabağına düşdü. Onlar həmin evin yanına çatanda qeyri-adi mənzerin şahidi oldular. Sanki heç vaxt möhkəm olmayan darvaza dirəkləri çürümüşdü, damın kiremitləri çat-çat olub tökülmüşdü, həyəti də alağ otu basmışdı. Aydın görünürdü ki, bu evdə uzun illərdi heç kim yaşamır. Mühafizəçilər ətrafı gəzib qonşuları darvazanın qabağına yığdılar. Qonşular - köhnə deyirmançı, meşə ağacı tedarükçüsü və bir necə adamıydı, onlar qorxu içində darvazanın yanında çöməldilər. Mühafizəçilər onlardan soruşdular: "Bu evdə kim yaşayırdı? Doğrudurmu ki, bu evdə Aqata adında bir nəfərin dul qadını yaşayır?" Qabağa çıxan qoca dəmirçi dedi: "Biz belə bir ad eşitməmişik. Üç il əvvəl bu evdə Suquri adında bir varlı adam yaşayırdı. Tsuqusiye aparmaq üçün qayığa mal yükləyib dənizə çıxan o adamdan indiyə qədər bir xəbər yoxdu. Evin qulluqçuları və xidmətçiləri ondan sonra həresi bir tərəfə dağılıdılar və o zaman-dan bu evdə kimsə yaşamayıb. Amma bizim boyaqçı qonşumuzun dediyinə görə bax, bu adam bura gəlib, çox keçməmiş çıxıb gedib". - "Əgər belədirsə, hər şeyi diqqətlə nəzərdən keçirib cənabımıza məruzə etməliyik", - deyən mühafizəçilər belə bir qərara gəldilər. Onlar darvazanı geniş açıb içəri keçdilər.

Yiyəsiz qalan bu həyətin içi adama daha vahiməli gəlirdi, nəinki çöldən baxanda. Bu həyətdə ağaclardakı yarpaqların ucuna qədər boz və tutqun görünən, adamda ümitsizlik və məyusluq yaradan bağca vardı. Susuz alağ otları küləş kimi quruydu. Küləyin yerə yığıdığı nəhəng şam ağacı qalın və sıx qarğı-qamışın arasına düşmüşdü. Onlar iki taylı qapını itələyib içəri girmək istəyəndə duruxdular. Otaqlardan kəşif iy və qoxu gəlirdi. Geri çəkildilər. Nə baş verdiyini anlamayan Toyoo ağlayırdı. Mühafizəçilərdən biri - Kumaqasi Kose ürkənlənib dedi: "Arxamca gəlin!" və ayaqlarını taxta döşəməyə bərkədən çırpı-çırpı qabağa yeridi. Hər tərəf, hər şey toz içindəydi. Üstü siçan qığı qarışıq toz döşəmədə tül pərdə arxasında gül-çiçək qədər qəşəng qadın oturmuşdu. Kumaqasi ona yaxınlaşıb dedi: "Hökmdarın əmri var! Yubanmadan biznən getməli-sən!" Qadın nə yerindən tərpəndi, nə də cavab verdi. Qadını yaxalamaq üçün Kamqasi ona sarı atılanda qəfil ildırım gurultusu qopdu, sanki ayaqlarının altından yer qaçdı. Hətta qaçmaq haqqında fi-

kirləşməyə belə macal tapmadılar, hamı yerində quruyub qaldı. Onlar özlərinə gələndə qadından heç bir əsər-ələmət yox idi.

Köhnə palıd taxçada nəsə parıldayırdı. Orda məbəddən aparılan daş-qaş, cavahirat vardı. - çinin məşhur ipək parçaları, naxışlı toxunmalar, qalxan, nizə, ox və yay... Mühafizəçilər bu xəzinəni də götürüb hökmdarın köməkçisinin yanına qayıtdılar və ona evdə baş verən qeyri-adi hadisə haqqında əhatəli məlumat verdilər. Hökmdarın köməkçisi və rahib anladılar ki, bu bir qulyabanının fitnə, fəسادıdır, o üzəndən artıq Toyoonu sorğu-suala çəkmədilər. Buna baxmayaraq onu müqəssir kimi hökmdarın qəsrinə göndərdilər və oradakı zindana atdılar. Atası və böyük qardaşı bahalı hədiyyələr verdilər ki, Toyoonu bağışlasınlar. Yüz gündən sonra onu azadlığa buraxdılar. Doğmalarıyla görüşən Toyoo dedi: "Mən heç kimin gözüne dik baxa bilmirəm, icazə verin, Yamotaya gedim və bir müddət bacımgildə yaşayım". - "Əlbəttə, bütün bu olanlardan sonra sən xəstələnə də bilərsən, - onun bu istəyinə razılıq verən valideynləri dedilər, - elə bu gün yola düş, bir neçə ay orda qonaq qal". Və Toyoonun yanına çox etibarlı bir adam da qoşub yola saldılar.

Bacısı Tsuba şəhərində yaşayırdı. O, tüccar Kanetada Tanabedə ərdəydi. Ər-arvad ikisi də Toyoonun gelişinə sevinirdilər. Onun başına gələn hal-qəziyyədən xəbər tutub dərdinə şərik çıxdılar. Mehribançılıq göstərib həmişəlik bu şəhərdə qalmasını ondan xahiş etdilər. Yeni il gəldi, yanvar keçdi, fevral oldu. Tsuba şəhəri Xase məbədinə o qədər də uzaq deyil. Bu məbəd buddistlərin xüsusi sədəqə və ehsanları ilə hərtərəfli faydalanırdı. Deyilənə görə məbədin şöhrəti Çinə də çatmışdı, hər gün paytaxt və kəndlərdən çoxsayda insanlar məbəddə ziyarətə gəlirdi. Bu daha çox yazda olurdu. Ziyarətə gələnlər şəhərdə yerləşirdilər; hər evdə gecələmək üçün ibadətə gələnlərdən vardı.

Tanabeni şəhərdə məbəd çiraqları üçün piltə, fitil ticarətçisi kimi tanıyırdılar. Ona görə də bu dükan heç vaxt alıcısız qalmırdı. Və bir dəfə dükana çox qeyri-adi incə, qəşəng bir qadın, yanında da xidmətçi qız girdi. Görünür o paytaxtdan bura ibadət etmək üçün gəlmişdi. Qadın ətir, ənik-kirşan istədi və birdən Toyooya göz yetirən xidmətçi qız həyəcanlı bir halda səsləndi: "Bu ki cənab Toyoodu!" Bu səsə təəccüblənən Toyoo qıza baxdı - onlar Manaqo və Maroya idi. Toyoo: "Məhv oldum, mən", - deyib yan otağa keçdi və evin içində özünə yer tapma bilməyən kimi vurnuxdu. "Sənə nə oldu, nə baş verdi?" - onun bacısı soruşdu və o cavab verdi:

"Yenə həmin qulyabanılar! Yaxınlaşmayın onlara!" O, evdə vurnuxur, gizlənmək üçün özünə yer axtarırdı, heç nə anlamayan bacısı və yeznəsi ondan soruşdular: "Sən kimi deyirsən? Hardadı onlar?"

Bu anda içəri keçən Manaqo dedi: "Xahiş edirəm, qorxmayın! Sən də qorxma Toyoo! İnanın mənim günahım ucbatından sənə bədbəxtlik üz verəndə çox pis oldum. Sonra mən səni axtardım, istəyirdim ki, sənə təsəlli verim, aydın olmayan çox şey vardı. Və bu gün bura dönməyimə çox şadam, çünki səni gördüm! Cənab ev sahibi, siz də məni dinləyin! Əgər mən hansısa bir qulyabanı olsaydım, günün bu vaxtında, insanların belə gur olduğu yerdə üzə çıxma bilərdimmi? Bir baxın, geyimimə də ütü çəkmişəm, günəşdən qorunmaq üçün örpəyim də var (yapon xalqının inancına görə qulyabanılar geyimlərinə ütü vurmur, günəşdən qorunmaq üçün çətin də tutmurlar). Mən sizə həqiqəti söylədim, bəzəmdə olan şübhələrinizə son qoya bilərsiniz!"

Toyoo nəhayət ruhlanıb özündə güc tapdı və dedi: "Yalan danışma, sən adam deyilsən. Mən həbs olunandan sonra mühafizəçiləri sənin yaşadığın evə aparmalı oldum. O zaman öz gözlərimlə gördüm ki, sən evdə təksən. Ev bir gecədə tanınmaz hala düşmüşdü; taxta darvaza, qapı çürümüş, otaqlar boş, tör-töküntü içindəydi, təzə olan hər şey artıq köhnəydi. Ev daha çox şər qüvvələrin, sərgərdan ruhların yurd-yuvasına oxşayırdı. Mühafizəçilər səni aparmaq üçün tutmaq istəyəndə sanki göyün üzündən ildırım gurultusu qopdu və sənin izin belə qalmadı. Niyə sən məni izləyirsən? Rədd ol, burdan! Çıx get, yox ol!"

Gözləri yaşlı Manaqo cavab verdi ki, əlbəttə sənin belə düşünməyə haqqın var, amma sən bir az səbrli ol, məni dinlə: "Mühafizəçilərin səni həbs etdiyini eşidəndə, mən məsləhət üçün çox etibarlı qonşum olan bir qocaya üz tutdum. O, tez bir zamanda qapı-bacanı, evi sizin gördüyünüz hala saldı, eşitdiyiniz ildırım gurultusunu isə onlar məni tutmaq istəyəndə, Maroya törətdi. Sonra biz gəmiyə oturub Nanivaya üzüb getdik. Lakin mən sənə görə narahat idim, əzab çəkirdim və qərar verdim ki, bir daha səni görmək üçün bu məbəddə dua edim. Buddanın rəhmiylə mənim istəyim bu məbəddə gercələşdi, bizim görüşümüz baş tutdu. Bəli, məgər məbədin xəzinəsini oğurlamaq mənim kimi zəif bir qadının iradəsiydimi? Bunu mənim qəlbi qara keçmiş ərim etmişdi. Sən məni də anla, ürəyimnən bir sevgidən damla da olsa qəbul et!" O, bunu deyib acı-acı ağladı.

(ardı gələn
şənbə sayımızda)